

ПОЛИТИКИ ЗА КОНТИНУИРАНО ПРОФЕСИОНАЛНО УСОВРШУВАЊЕ ЗА СМЕТКОВОДИТЕЛИ И ОВЛАСТЕНИ СМЕТКОВОДИТЕЛИ

**Марија Магдинчева-Шопова¹, Анета Стојановска-
Стефанова² Александра Митровиќ³**

Апстракт

Секој обврзникот за водење на сметководство сметководството го извршува во согласност со законската регулатива. Извршувањето на сметководствените работи може да го довери на трговец поединец - сметководител, трговец поединец - овластен сметководител или друштво за вршење на сметководствени работи врз основа на договор за вршење на сметководствени работи или да вработи сметководител или овластен сметководител. Бидејќи оваа професија бара постојано следење на измените во законските прописи, новите технологии и случувања во деловното окружување, од голема важност е обезбедување на високо квалитетно и професионално извршување на сметководствените работи и обезбедување високо ниво на професионализам.

Преку континуираното професионално усовршување и едукација, сметководителите и овластените сметководители, имаат можност да се стекнат со неопходните знаења но истовремено и да ја исполнат законската обврска во однос на задолжителна професионално усовршување. Затоа од голема важност е имплементирањето на политики преку кои ќе се поттикне и олесни процесот на континуирано професионално усовршување. Поради тоа, предметот на истражување во овој труд се фокусира кон дефинирање и објаснување на процесот на континуирано професионално усовршување, законската опфатеност и стандарди за професионалното усовршување на сметководителите и овластените сметководители. Во поголем број држави, овој вид усовршување и едукација опфаќа задолжително учество во различен вид образовни активности како што семинари, курсеви, обуки, работа на терен или практична настава за обновување на стекнатите лиценци

¹ Редовен професор на Факултетот за туризам и бизнис логистика, Универзитет “Гоце Делчев”-Штип, e-mail: marija.magdinceva@ugd.edu.mk

² Вонреден професор на Факултетот за туризам и бизнис логистика, Универзитет “Гоце Делчев”-Штип, e-mail: aneta.stojanovska@ugd.edu.mk

³ Вонреден професор на Факултет за хотелиерство и туризам, Универзитет во Крагујевац, email: aleksandra.stankovic@kg.ac.rs

како и континуирано следење на измените во законската регулатива, даночните прописи и стандарди. Заклучните согледувања добиени како резултат од спроведеното истражување, ќе бидат дадени во заклучокот на трудот.

Клучни зборови: континуирано професионално усовршување, сметководители, овластени сметководители, едукација

JEL classification: K38; D63; F53; Z18;

1. Вовед

Секој деловен субјект-претпријатие претставува обврзник за водење сметководство. Обврзник за водење сметководство е физичко или правно лице кое има обврска да води трговски, односно деловни книги и да составува и презентира годишна сметка и финансиски извештаи во согласност со законската регулатива. Менаџментот на компанијата е орган кој е одговорен за точноста и регуларноста на финансиските извештаи и затоа тие се одговорни за спречување и откривање на измами или грешки.⁴ Сметководителот води трговски/деловни книги за сите обврзници за водење на сметководство и составува и потпишува годишна сметка за трговци поединци и здруженија и фондации, а овластениот сметководител води трговски/деловни книги и/или составува и потпишува годишна сметка и/или финансиски извештаи за сите обврзници за водење на сметководство.

Правната форма за вршење на сметководствени работи е претставена преку формите трговец поединец-сметководител, трговец поединец-овластен сметководител и друштво за вршење сметководствени работи.⁵ Сметководството претставува процес на систематско собирање, обработка и евидентирање на финансиските податоци кај одреден деловен субјект или поединец, со цел да се обезбедат точни и навремени информации кои се користат за донесување одлуки, подготвување финансиски извештаи и обезбедување усогласеност со барањата на законската регулатива. Според Американската асоцијација на сметководители, сметководството претставува

⁴ Knezević S., Mitrović A, Cvetković D., The role of auditing profession in detecting frauds in financial statements, NBP, Journal of Criminalistics and Law Vol. 24, No. 2 2019, 24(2): 97–109.

⁵ Закон за трговски друштва на РМ- (Пречистен текст) Службен весник на Р.М. бр. 28/04, 84/05/, 25/07 87/08, 42/10, 48/10, 24/11 и 166/12.

процес на идентификување, мерење (вреднување) и размена (комуницирање) на економски информации, кој ќе овозможи донесување одлуки од страна на корисниците на информации.⁶

Секој деловен субјект делува во изразени глобализациски промени кои се случуваат секојдневно. Успехот во работата на претпријатијата во денешни услови зависи од навременоста и точноста на информациите кои се достапни на претприемачот во процесот на одлучување.⁷ Поради тоа од голема важност за сите деловни субјекти е обезбедување и реализирање на професионално извршување на сметководствените работи. Организациите кои сакаат да напредуваат, се обидуваат најдобро да го искористат материјалниот и нематеријалниот имот.⁸

Континуирано професионално усовршување претставува форма на постојано стручно усовршување на сметководителите и овластените сметководители со цел надградување на теоретските и практичните знаења и вештини заради професионално и ефикасно вршење на сметководствените работи.⁹ Преку концептот на континуирано професионално усовршување и едукација, сметководителите и овластените сметководители, се стекнуваат со неопходните знаења но истовремено и ја исполнуваат законската обврска во однос на предвидените минимални стандарди за задолжително професионално усовршување. Поради тоа сметководителите и овластените сметководители имаат обврска задолжително да ги посетуваат обуките кои се организираат и спроведуваат од страна на Институтот на сметководители и овластени сметководители во соработка со овластени правни лица-претпријатија кои се овластени да спроведуваат стручно усовршување и едукација од областа на сметководството, финансиите или даноците или физички лица со соодветни квалификации од областа на сметководството, финансиите или даноците. Овие задолжителни обуки се наречени обуки за континуирано професионално усовршување.¹⁰

⁶ American Accounting Association(1966) A Statement of Basic Accounting Theory, Evanston III,p.1

⁷Magdinceva Sopova, Marija and Stojanovska-Stefanova, Aneta (2022) *Претприемништво во услови на Ковид пандемија: нови практики, стратегии и политики*. Предизвиците во туризмот и бизнис логистиката во 21 век : Зборник на трудови, 5 (1). pp. 58-65. ISSN 978-608-244-891-6

⁸ Milojević S., Mitrović A, Magdinceva-Sopova M. Intelektualni kapital u zdravstvene organizacije:Trendove i značaj, Revizor, God.26, Br.104

⁹ Закон за вршење на сметководствени работи Закон за вршење на сметководствени работи-“Службен весник на Република Македонија“бр. 173/2022

¹⁰ Магдинчева-Шопова М.(2020), Сметково дство, Универзитет “Гоце Делчев”-Штип, стр.34

2. Законска регулатива за континуирано професионално усовршување

Развојот на етичките и професионалните стандарди во сметководството е од клучно значење за сметководителите и овластените сметководители. Континуираното професионално усовршување придонесува за стручен развој на сметководителите и овластени сметководители.¹¹

Во основа професионалните стандарди во сметководството се обезбедуваат преку креирање на соодветни политики за континуирано професионално усовршување. Во процесот на дефинирање и имплементирање на соодветни политики и практики влијаат поголем број различни фактори, кои мораат да бидат земени во предвид.¹²

Политиките за континуирано професионално усовршување усовршување вообичаено вклучуваат етички кодекс и професионална етика. Со примената на етичкиот кодекс сметководителите и овластените сметководители обезбедуваат континуирана едукација за етичките правила на професијата сметководител и одговорноста што ја имаат пред деловните субјекти, државните институции и општеството. Практикувањето на професионална етика подразбира континуирано стручно образование на тематски области како што се транспарентност, отчетност и интегритет, кои се неопходни за извршување на професијата сметководител.

Во согласност со Законот за вршење на сметководствени работи, Правилата на Меѓународната федерација на сметководители, како и Кодексот за етика на професионалните сметководители и одредбите на Меѓународните стандарди за образование се воведува задолжително континуирано професионално усовршување за сите сметководители и овластени сметководители со цел обновување, проширување и осовременување на стручното знаење.¹³

Обврската за сметководителите и овластените сметководители да посетуваат обука за континуирано професионално усовршување е предвидена во член 30 од Законот за вршење сметководствени работи.

¹¹ Правилник за Континуирано професионално усовршување, (2024) Институт на сметководители и овластени сметководители, член 4

¹² Магдинчева-Шопова М., Стојановска Стефанова А. (2021) Политики за развој на родово претприемништво. Годишен зборник на Факултет за туризам и бизнис логистика, 1 (1). pp. 53-57. ISSN ISSN 2671-3969

¹³ Годишна програма за континуирано професионално усовршување (2025), Институт на сметководители и овластени сметководители

Заради надградување на знаењето во областа на сметководството, сметководителите се должни да посетат обука за континуирано професионално усовршување од најмалку 90 часа за период од три години, при што најмалку 24 часа во текот на една година, притоа првиот циклус од три години, односно првата година во која почнува да тече оваа обврска е годината која следи по годината во која сметководителот е впишан во регистарот на сметководители.¹⁴ Во согласност со истиот закон, овластените сметководители имаат обврска да посетат обука за континуирано професионално усовршување од најмалку 120 часа за период од три години, при што најмалку 32 часа во текот на една година, притоа првиот циклус од три години, односно првата година во која почнува да тече оваа обврска е годината која следи по годината во која овластениот сметководител е впишан во регистарот на овластени сметководители.

3. Годишна програма за континуирано професионално усовршување

Во согласност со законската регулатива, континуираното професионално усовршување за сметководителите и овластените сметководители се спроведува според Правилникот за континуирано професионално усовршување донесен од Институтот на сметководители и овластени сметководители и Годишна програма за континуирано професионално усовршување која за изработува за секоја календарска година и истата е усогласена со програмите за континуирано професионално усовршување на други професионални тела од областа на сметководството, ревизијата, финансиите, даноците и работните односи.

Континуираното професионално усовршување претставува преземање на прифатливи активности кои придонесуваат за континуирано професионално усовршување кои резултираат со очекуван развој на стручното знаење, умешност, вредности, етика и ставови на сметководителите и/или овластените сметководители, како и активности релевантни за нивната сегашна и идна работа и стручни обврски.¹⁵

Како прифатливи активности за континуираното професионално усовршување за сметководители и овластени сметководители претставуваат:

¹⁴ Закон за вршење на сметководствени работи Закон за вршење на сметководствени работи-“Службен весник на Република Македонија“бр. 173/2022

¹⁵ Годишна програма за континуирано професионално усовршување, (2025), Институт на сметководители и овластени сметководители

- обуките од областа на меѓународните стандарди за финансиско известување и законската регулатива во Република Северна Македонија релевантна за вршење на сметководствени работи,
- присуство на меѓународни семинари, работилници, симпозиуми и други видови организирана едукација, претходно одобрени од Институтот,
- учество како предавач на предходно спомнатите настани,
- објавување статии во домашни публикации со каталогизација во Национална и универзитетска библиотека и меѓународни стручни публикации, претходно одобрени од Институтот, менторство при практична обука од областа на сметководството на студенти со потпишан договор меѓу институцијата и физичкото лице овластениот сметководител –ментор, сметководител - ментор или друштвото за водење на сметководство, трговец поединец – овластен сметководител, трговец поединец – сметководител.
- менторство на магистранти и докторанти од областа на сметководството и ревизијата со потпишан договор меѓу институцијата и физичкото лице овластениот сметководител – ментор, сметководител - ментор или друштвото за водење на сметководство, трговец поединец - овластен сметководител и трговец поединец - сметководител;
- менторство при практична обука од областа на сметководството и ревизија на сметководствен приправник кое е вработено или има статус на практикант согласно со Законот за вршење сметководствени работи и
- други облици на континуирано професионално усовршување утврдени со акт на Институтот во согласност со Законот за вршење сметководствени работи.

4. Заклучок

Со цел обновување, проширување и осовременување на стручното знаење, а во согласност со Законот за вршење на сметководствени работи, Правилата на Меѓународната федерација на сметководители, како и Кодексот за етика на професионалните сметководители и одредбите на Меѓународните стандарди за образование, воведен е концептот на задолжително континуирано професионално усовршување за сите сметководители и овластени сметководители. Преку концептот на континуирано професионално

усовршување и едукација, сметководителите и овластените сметководители, се стекнуваат со неопходните знаења но истовремено ја исполнуваат законската обврска во однос на предвидените минимални стандарди за задолжително професионално усовршување. Континуираното професионално усовршување за сметководители претставува континуиран процес на постојано учење и усовршување што им овозможува на сметководителите и овластените сметководители да ги прошират стекнатите професионални знаења и вештини. Оваа форма на професионална едукација има голема важност во професионалниот развој на сметководителите и овластените сметководители и е законска обврска но и потреба за сметководителите и овластените сметководители да се стекнат со знаења за новите законски прописи, регулативи, технологијата и добрите практики во сметководството.

Литература

- Knezević S., Mitrović A, Cvetković D., The role of auditing profession in detecting frauds in financial statements, NBP, Journal of Criminalistics and Law Vol. 24, No. 2 2019, 24(2): 97–109.
- Закон за трговски друштва на РМ- (Пречистен текст) Службен весник на Р.М. бр. 28/04, 84/05/ ,25/07 87/08,42/10,48/10,24/11 и 166/12.
- American Accounting Association(1966) A Statement of Basic Accounting Theory, Evanston III,p.1
- Magdinceva-Sopova Marija and Stojanovska-Stefanova Aneta (2022) *Претприемништво во услови на Ковид пандемија: нови практики, стратегии и политики*. Предизвиците во туризмот и бизнис логистиката во 21 век : Зборник на трудови, 5 (1). pp. 58-65. ISSN 978-608-244-891-6
- Milojević S., Mitrović A, Magdinceva-Sopova M. Intelektualni kapital u zdravstvene organizacije:Trendove i znacaj, Revizor, God.26, Br.104
- Закон за вршење на сметководствени работи Закон за вршење на сметководствени работи-“Службен весник на Република Македонија“бр. 173/2022
- Магдинчева-Шопова М.(2020), Сметководство, Универзитет “Гоце Делчев”-Штип, стр.34
- Правилник за Континуирано професионално усовршување, (2024) Институт на сметководители и овластени сметководители, член 4
- Магдинчева-Шопова М.,Стојановска Стефанова А.(2021) Политики за развој на родово претприемништво. Годишен зборник на Факултет за туризам и бизнис логистика, 1 (1). pp. 53-57. ISSN ISSN 2671-3969
- Годишна програма за континуирано професионално усовршување(2025), Институт на сметководители и овластени сметководители

УДК: 657-051:005.966]:006.44:657(100)